

Több mint 4 és fél ezer hétféle pihenő-kert, illetve a folyók hullámtérén épített több száz vállalati és magánuduló sok dolgozó pihenését szolgálja. A nyári fürdési, strandolási lehetőségek kihasználását az utóbbi években a folyók gyakori nyári áradásai akadályozták. Elmaradás mutatkozni a biztonságos strandolást nyújtó, a fürdési szezon meghosszabbító termálvizes medencehálózat kiépítésében.

11. Javítottuk a lakosság egészségügyi ellátását. Lényegében megoldottuk a szakrendelőintézeti járóbeteg-ellátást. Új rendelőintézetet építettünk Szegeden és Szentesen. Csongrádon a jelenlegi tervidőszak végére készül el az új orvosi rendelő. A falusi lakosság ellátásának javítására 3 községben 28 orvosi munkahelyet létesítettünk. A legtöbb helyen orvosi lakást és gyógyszerteráriumot is építettünk. Fejlesztettük a gyógyító-megelőző, a gyermekorvosi, az üzemi (munkahelyi) orvosi ellátást. Az üzemi dolgozók egészségvédelmét 16 főfoglalkozású és 61 részfoglalkozású orvos látja el.

A fekvőbeteg-ellátásban nem sikerült lényeges javulást elérni. Mindössze Szegeden építettünk egy 150 ágyas kórházi pavilont, de ezt is nagy késéssel. A kórházak rekonstrukciós beruházásainál elmaradás tapasztalható. A statisztika számai alapján az egészségügyi ellátásban az országos átlag felett vagyunk, ez azonban nem a valós kép. A fekvőbeteg-intézeti ágyszámot korábban főleg a meglévő épületek zsúfoltságának növelésével gyarapítottuk. A kórházak épületeinek nagy része előregedett. Intézetünk országos betegellátási feladatokat is teljesítenek, sőt, az utóbbi időben növekszik a nálunk gyógykezelt külföldi betegek száma is. Egyes gyógyítási területeken (baleseti sebészet, ideg-és elmegyógyászat, urológia) kevés a kórházi ágy. Nincs reumatológiai és ortopédiai gyógyító objektum.

A mentőszolgálat az igényekkel arányosan fejlődik. Rekonstrukció alatt áll a megyei mentőállomás, Szentesen és Kisteleken önálló mentőállomás épül. A vradóhálózat és -szolgálat gyorsan fejlődik, jelentős szerepet tölt be az egészségügyi ellátásban. Évenként 32 ezer vradó mintegy 10 ezer liter vért ad gyógyítási célokra.

A gyógyszerellátás általában zavartalan. Négy év alatt tíz új gyógyszerterárium épült, hetet most újítanak fel. A beszámolási időszakban 38 millió forinttal emelkedett a kórházakon kívüli gyógyszerforgalom.

1970 óta jelentősen fejlődött gyógyító intézményeink személyi állományának. Az egészségügyi dolgozók döntő többsége aldozatokész, lelkiismeretes, legjobb tudása szerint végzi munkáját. Helyenként azonban még mindig elvárják és elfogadják a „hálapénzt” és a különböző ajándékokat. Ez az orvosok és az egészségügyi dolgozók egy részénél jelentős jövedelem-többletet eredményez.

Változás történt az egészségügy szervezeti struktúrájában és irányításában. Ennek keretében országosan is újszerű, kísérleti jellegű a megyei és a Szeged városi tanács, valamint az orvostudományi egyetem vezető szakembereiből létrehozott koordinációs bizottság működése.

Megyénk népességében magas, 20,8 százalékos arányú az öregek száma, de ezzel nincs arányban a gondozó tevékenység. 11 szociális otthon működik összesen 1600 férőhellyel és 26 öregek napközi otthona 780 férőhellyel. Megkezdttük a házi szociális gondozó hálózat kiépítését, amelyre jelenleg több mint 4 ezren szorulnak rá. Nehézi az ellátást, hogy a jogosultak 80 százaléka tanyán él, és szűkös az intézeti kapacitás, elavultak az épületek, a IV. ötéves tervben előirányzott fejlesztést nem tudtuk megvalósítani.

12. A népesedéspolitikai határozat célkitűzéseinek megvalósítását igyekeztünk társadalmi ügyé tenni. A tanácsok, vállalatok, üzemek, szövetkezetek, állami

gazdaságok párt- és szakszervezeti vezetésében dolgozó elvtársaink a gyermekintézmények bővítésének, a többgyermekes családok, az egyedülálló gyermekes anyák, a fiatal házások helyzetének javítására jelentős kezdeményezéseket tettek. Ezek, valamint az életkörülmények javulásának hatására pozitív változások kezdődtek a természetes népszaporulatban. Korábban megyénk országosan a legalacsonyabb népszaporulatú területek közé tartozott. Lakóinak száma 4 év alatt 6 ezer fővel emelkedett.

A népesedéspolitikai határozat megjelenése előtt az ezer lakosra jutó születések száma Csongrád megyében 13,2 volt. 1975-ben a terhességadatok adatai szerint a születések várhatóan tovább növekednek. Gondunk a bölcsődei férőhelyek kis száma. Az óvodai férőhelyek számát széles társadalmi összefogással és a vállalatok, szövetkezetek anyagi támogatásával, a tervekkel jelentősen túlteljesítve növeljük. A gyermekintézményekben azonban ennek ellenére nem csökkent a zsúfoltság. Nem növeltük kielégítően az iskolai napközi otthonok férőhelyét és az étkeztetést biztosító konyhai kapacitást.

★

A lakosság életkörülményeinek további javítására az alábbi irányelvek elfogadását javasoljuk:

- Törekedjünk a foglalkoztatottság területi aránytalanságainak további csökkentésére.
- Folytassuk az országos bérszínvonalról való elmaradásunk megszüntetésére irányuló tevékenységünket.
- Javítsuk tovább a dolgozó nők foglalkoztatóságának feltételeit (szakképzés, egyes foglalkozások szakmá-sítása), és a bérézésben való egyenlőség megteremtésére irányuló erőfeszítéseket.
- A területi adottságokkal arányban álló zöldség- és gyümölcsellátási színvonal fejlesztése, ezáltal az árak kedvezőbb alakítása továbbra is központi feladat.
- Az ötödik ötéves tervben 23—25 ezer új lakás megépítésével, a kommunális szolgáltatás, a villany-, a gáz- és a vízhálózat továbbfejlesztésével, a csatornázás és a szennyvíztisztítás javításával folytassuk a lakóhelyi körülmények további javítását.
- A kereskedelmi és az ipari szolgáltatások fejlesztésénél a dolgozó nők helyzetének könnyítése legyen a legfőbb cél.
- A mezőgazdaságban és a helyiiparban kiemelten kezeljük a munkahelyi körülmények javítását.
- A megnövekedett szabad idő kultúrát eltöltéséhez mind a vendéglátó-ipari, mind a folyók áradásaitól függetlenített üdülési, fürdési lehetőségek jobb biztosításával járuljunk hozzá.
- A párt-, a tanácsi és a tömegszervezeti munkában a társadalmi erők mozgósításával is helyeződik előtérbe az egészségügyi, a szociális és a gyermekintézmények hálózatának bővítését. Gyorsítsuk az egészségügyi intézmények rekonstrukciós beruházásait, a szociális otthonok felújítását. Jelentősen növelni kell a gyermekek és az idősök ellátását szolgáló intézmények férőhelyeinek számát, a konyhai kapacitásokat. Szegeden egy új klinikát kell építenünk, Szentesen kórházi pavilont létesítenünk. Meg kell építenünk a megyei KÖJÁL laboratóriumát. Szegeden új megyei egészségügyi bázis létesítése szükséges. Kezdjük a gyógyvizek és a helyi gyógytényezők hasznosítását szolgáló megyei program végrehajtását.

III.

A társadalmi viszonyok alakulása

A X. kongresszus és az 1970-es pártértekezlet határozatainak végrehajtásaként sokoldalúan foglalkoztunk az egyes osztályok és rétegek — kiemelten a munkásosztály — helyzetével, a párt munkáspolitikájának megvalósításával. Testületi elemzésekben áttekintettük a munkás-paraszt szövetség, a népi-nemzeti egység alakulását és fejlesztésének feladatait. Külön figyelmet fordítottunk a nők és az ifjúság sajátos problémáinak megoldására, az erre vonatkozó párt- és állami határozatok végrehajtására.

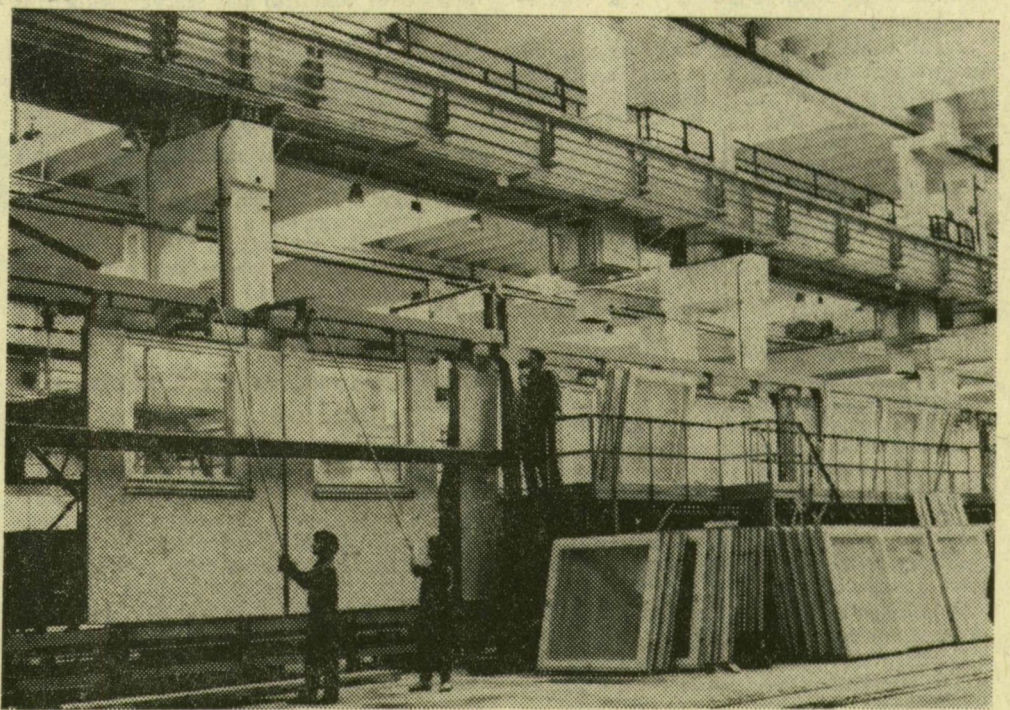
1. A megyei pártértekezlet feladatát adta, hogy a pártbizottság tevékenységében elsősorban a munkásosztály politikai aktivitására támaszkodjon. A párt-erveket és a vezetők kötelességévé tette, hogy döntéseiknél mérlegeljék az intézkedések hatásait a munkások anyagi, szociális helyzetére, politikai hangulatára. Szélesítsék az üzemi demokráciát, a fizikai dolgozók bevonását az üzemek életének irányításába. Rendszeresen tájékoztassák a munkásokat a kül- és belpolitikai

kérdésekről, az üzemek belső helyzetéről. Emeljék a munkások politikai, világnézeti, szakmai és általános műveltségét, csökkentik az egyes munkásrétegek felkészültségének különbségét. A munkaerő-vándorlás mérséklésével erősítsék a törsz-gárdát, támogassák továbbra is a szocialista brigádmozgalmat. Munkánkban fokozatosan törekedtünk ezeknek az elvi irány-mutatásoknak a megvalósítására. A beszámolási időszak legfontosabb tapasztalatait az alábbiakban foglaljuk össze:

Az elmúlt 4 évben a megyében lelassult a munkások számának emelkedése. A beszámolási időszak jellemző tendenciája a mintegy 106 ezres létszámú munkásság szocialista osztályvonásainak, homogenitásának erősödése.

Az ipar területi szerkezetének változása a munkásság település szerinti dekoncentrálódásához vezetett. A hagyományos mezőgazdasági jellegű városokban, sőt a falvakban is növekedett az ipar szerepe, a munkások, a vegyes foglalkozású családok száma.

Az ipari munkások munka- és lakóhe-

1971. november: Elkészült a Szegedi Házgyár

lyét az ipartelepítés és a településfejlesztés összehangolásának keretében közelítettük egymáshoz. Ennek ellenére igen sok az ingázó, a bejáró munkás.

Az elmúlt négy évben általában lelassult a felnőtt lakosság foglalkozás szerinti átrétegződése. A munkásság utánpótlásának fő forrása az ifjúság. Közülük sokan a községekből, a tanyákról kerültek a szakmunkásképző intézetekbe.

Megyénk munkásságának termelési aktivitása a beszámolási időszakban jelentősen fejlődött. Az 1970-es pártértekezlet időszakában különösen nagy gondot jelentő, indokolatlan munkaerő-vándorlást sikerült csökkenteni. A törszgárdatagok száma négy év alatt 36 500-ról 60 ezerre emelkedett.

A szocialista brigádmozgalmában részt vevők döntő többsége a munkásság sorából kerül ki. Mintegy 160 százalékkal emelkedett az újítási mozgalomban részt vevő dolgozók száma. Terjed a beszámolási időszakban kezdeményezett „Egy brigád — egy újítás” mozgalom. Megyénk munkássága a XI. kongresszus és hazánk felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére indított munkaversenyben az 1974. évi termelési értéketervet egymilliárd forinttal túlteljesítette. A vállalatokban különösen figyelemre méltó az exporttervek túlteljesítésére való törekvés. Széleskörűen fejlődik a „Dolgozz Hibátlanul” munkarendszer.

A fejlődés számszerű mutatói jól dokumentálják azokat az eredményeket, amelyek növekvő mértékben jellemezték a munkások erkölcsi-politikai magatartását. A szocialista brigádmozgalmat közösségformáló ereje nemcsak a termelésben, hanem az önzetlen közösségi magatartásban, az életvitel új magatartásnormáinak kialakításában is egyre mérhetőbb. A szocialista brigádmozgalmak az ifjúságra kifejlesztett nevelő hatásában a beszámolási időszakban új elemként jelentkezett az „egy szocialista brigád — egy iskolai osztály” mozgalom.

A társadalmi munkafelajánlásokban is jelentős részt vállalnak megyénk munkásai. A több mint egymillió társadalmi munkaóra 40 százalékat a kommunista műszakok képezik. Jelentős a vállalatok kollektív részvállalása a gyermekintézmény-hálózat fejlesztésében. Szegeden 1971-ben csupán 50 ezer forintot fordítottak ilyen célra, 1974-ig a vállalati hozzájárulás már közel 10 millió forintra emelkedett.

Megyénk üzemi munkásai jelentős szerepet vállaltak az 1974-es őszi mezőgazdasági terménybetakarítás végrehajtásában, ezzel is erősítve a munkás-paraszt szövetséget.

Munkásságunk szocialista vonásainak erősödését mutatja, hogy jelentős részt vállal a társadalmi élet politikai fórumainak munkájában. A megyei pártértekezlet határozatainak megfelelően növeltük a fizikai munkások számarányát a megyei tanácsban, a városi tanácsokban, a Hazafias Népfőnt bizottságaiban és a párt vezető testületeiben.

Elértük, hogy a vezetőségválasztó taggyűléseken a párttagság megyei arányához viszonyítva nagyobb mértékben kerültek fizikai munkások az alapszervezetek vezetőszékébe, a párt vezető testületeibe. A munkások nagy aktivitással vettek részt az alapszervezeti tevékenység értékelésében és a kongresszusi irányelvek megterjesztésében. Ez az aktivitás az üzemi, járási, városi pártértekezleteken is megnyilvánult.

A szakmunkásképzést és továbbképzést elősegítő intézkedések hatása érződik a munkások tanulási kedvének növekedésében, hiszen a középiskolák esti és levelező tagozatain tanulók 64 százaléka munkás. Ez a négy év előttihez képest 20 százalékos emelkedést jelent. A következő években várhatóan gyorsabb ütemben növekszik a szakmunkások aránya megyénk iparban.

Nagy figyelmet fordítottunk a munkások eszmei-politikai műveltségének növe-

lésére. A párt- és tömegszervezeti oktatásban résztvevők 35—40 százaléka munkás. A rendszeresen megtartott pártnapok résztvevőinek a fele fizikai dolgozó. Számarányuk hasonló a politikai vitakörök közel hatezres létszámán belül is. Ugyancsak 50 százalékos arányt képviseltek a munkások a megyei pártiskola egyéves, és 5 hónapos tanfolyamain.

A megye munkásságának fejlődési tendenciája egyértelműen pozitív, ugyanakkor a munkások egy részének magatartásában, felkészültségében, törekvéseiben elmentmondásokat is tapasztalunk. A munkások körében is fellelhető az elmaradás a termelés szakmai igényeitől, találkozunk közéleti érdektelenséggel, anyagiassággal, a szocialista munkáserköltéstől eltérő magatartási megnyilvánulásokkal. Az ilyen jelenségek ellen elsősorban a pártszervezetek, a szocialista brigádok és a törszgárdatagok veszik fel a legkövetkezetesebben a harcot.

2. Az 1970-es megyei pártértekezlet feladatát adta, hogy fejlesszük tovább a mezőgazdaságban a szocialista tulajdonviszonyokat, emeljük a parasztság általános műveltségét, szakmai, politikai és ideológiai képzettségét. A demokrácia szélesítésével vonjuk be a parasztságot a közélet különböző fórumainak munkájába. Törekedjünk életkörülményeinek javítására. Fordítsunk nagyobb figyelmet a tanyán élő helyzetének és műveltségének fejlesztésére.

A beszámolási időszakban a megye termelőszövetkezeteinek fejlődésével, politikai és ideológiai munkánk hatására tovább erősödött a szövetkezeti parasztság szocialista arculata. A termelőerők gyors növekedése, a termelési viszonyok fejlődése következtében a parasztság belső viszonyai is számottevő a változás.

A termelőszövetkezeti parasztság létszáma, részaránya megyénk lakosságán belül folyamatosan csökken. Nagyarányú nemzedékváltás következett be. Ez tükröződik a termelőszövetkezeti tagság átlagéletkorának csökkenésében: jelenleg a tagok 67 százaléka 50 évnél, 16 százaléka 26 évnél fiatalabb.

Erősödnek a sajátos termelőszövetkezeti paraszti osztályvonások. A korábbi rétegződés, amely a vagyoni különbségekből adódott, mindinkább elmosódik. A különbség ma inkább a következetes és kevésbé következetes szocialista gazdálkodási formák (tsz és szakszövetkezet) vonatkozásában mutatkozik meg.

A szocialista közös gazdasághoz kötődés erőteljesen növekszik. A személyi jövedelem egyre nagyobb hányada származik a közösből. A háztáji gazdaság is sok szálal kapcsolódik a termelőszövetkezetekhez. A műszaki fejlődés hatására növekvő számmal szövetkezetbe lépő fiatal szakképzett dolgozók már nem a bevitt föld és munkaeszközök, hanem munkájuk révén kötődnek a közöshöz. A jövedelembiztonság a rendszeres havi díjazás és a szinte teljessé vált készpénzfizetés következtében növekszik. A biztonságérzetet növeli a társadalmi juttatások kiterjesztése, az egészségügyi ellátás fejlődése.

Az iparszerű termelési rendszerek, a gépessített korszerű állattenyésztő telepek, ültetvények és a kertészeti üzemegységek kialakításával, a családi és részesművelés kizorolásával a munkaszervezet kollektív jellege erősödik. Ez a közösségi tudat fejlődésére is pozitív hatású.

A műszaki fejlődés a szakmai átrétegződést, a kvalifikáltság növekedését is magával hozta. A hagyományos paraszti munka aránya csökken, a nehéz fizikai munkát mind több területen gépek, a kémiai szerek alkalmazása váltja fel. Ez új szakmák megjelenését hozza magával a mezőgazdasági üzemekben.

Termelőszövetkezeti parasztságunk tudatának fejlődésére jellemző, hogy a pozitív hatásokat rendkívül gyorsan felismeri. Sokszor a vezetőkre is nyomást gyakorolva szorgalmazza a nagyobb gazdálkodási,